

Szabó János köszöntése

Szabó János nyugalmazott minisztert, a párt- és a munkásmozgalom régi harcosát az MSZMP Központi Bizottsága levélben köszöntötte.

A Központi Bizottság üdvözlését és ajándékát Németh Károly, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára adta át. Jelen volt Katona István, a Központi Bizottság tagja, a KB irodájának vezetője.

Környezetvédelem

Osztrák licenc alapján elkészült az első hazai hulladékkezelő berendezés a Jászberényi Aprítógépgyárban. Ezzel az üzem bekapcsolódott a környezetvédelmi célokat szolgáló eszközök gyártásába. A prototípust a tavaszi BNV-n mutatják be az érdeklődőknek. Az új berendezés kórházi hulladék elégetésére alkalmas, gázzal üzemel, és 24 óra alatt kétszáz köbméter hulladékot semmisít meg.

Ahol az új pesti villamos készül

Prága Smichov kerületében a CKD Tatra üzem az elmúlt évtized során a világ egyik legnagyobb villamoskocsi gyártója és exportőre lett. Itt kezdik gyártani 1978-ban a Budapesti Közlekedési Vállalat részére a T5C5 típusú villamoskocsikat, amelyeket a budapesti igényeknek megfelelően kétoldali forgalomra terveztek és készítenek el. A T5C5 jelű villamoskicsi egy új generációhoz tartozik, új paraméterekkel.

Az új típus a T3 jelű villamoskocsi utóda. Ezeket már 1962. óta gyártják; gyorsak, kényelmesek és üzemeltetésük gazdaságos. A kocsiból háromrészes szerelvényt is összeállíthatnak, s ezek — ha egyperces időközökben közlekednek — óránként mintegy 25 ezer utast szállíthatnak. A prágai Tatra üzem októberben ünnepelte fenn-

állásának 125. évfordulóját. Közép-Európában itt készült először sínen futó jármű. Az alapítás óta több mint 160 ezer személy- és tehervagon, motoros- és pótkocsi, alváz és villamoskocsi hagyta el az üzemet. A villamoskocsi-gyártás a 100. évforduló óta a Tatra gyár legfőbb programja. Mindig nagy figyelmet fordítottak a városi tömegközlekedés technikai fejlődésére, az új gyártmányok kialakításában az egész világ kutatási eredményeit és a nemzetközi konferenciák tapasztalatait hasznosították. Októberben Prágában nemzetközi konferenciát tartottak „A korszerű villamoskocsi perspektívájáról”, s ezen megállapították, hogy a tirisztoros szabályozású T5-ös kocsik az utazás komfortját és az üzemelés gazdaságosságát illetően a világ élenjáró termékei közé tartoznak.

Otthon — központ

Emlékszem, úgy kilenc-tíz évvel ezelőtt mindig egyvalamiért kerestük az árkadós, belvárosi épületeket: melyik szegedi beategyüttes játszik a „Juhászban”. Akkor még hivatalosan művelődési otthonnak hívták. Az emeleti nagyterem ablakaiból, mintegy fellegvárba áradt alá, le az utcára a gitárok hangja, a dobok dübörgése.

Azóta eltelt jó néhány esztendő, s a Juhász Gyulának a nevében is valami megváltozott: művelődési központ lett. S érdemes kissé időzni az új elnevezésnél. Veled az intézmény rendeltetése és a tartalmi munka úgy került közelebb egymáshoz, hogy egyre inkább a centrális jelleg, a „központ” szó kapott szerepet. Persze időre volt szükség, míg alkalmazkodni tudták a megváltozott feladathoz. Megyei szintre emelni és a „kinek?” kérdése mellett a „hogyan?”-ra is válaszolni a részletes feladatok kidolgozásakor. A megváltozott „profil” pedig azt jelentette, hogy tevékenységük középpontjában az üzemek, vállalatok kulturális munkájának szakmai, módszertani irányítása és segítése áll. Vagyis: maga a munkásművelődés. Ennek rendelték alá a működő klubokat éppúgy, mint a többi rendezvényeket.

Az idei év már egy begyakorolt, „sínre került” jellegű sikereit tükrözi. A Munka és műveltség vetélkedő lebonyolításának sikerét

mindennél beszédebben bizonyítják a számok: 83 vállalat 662 brigádja közel 7 ezer fővel nevezett, a lemorzsolódás elenyésző volt. A Mindenki iskolája különleges oktatási formáit a konvulziós központ tanárainak segítségével oldották meg, közművelődési részét úgyesen a vetélkedőhöz kapcsolatták. *Önálló irodalmi estek, kiállítások, koncertek* egész évben — igen sok szocialista brigád részvételével. Az 1977. évi tervben szerepelt a Klubmozgalom fejlesztése, illetve átalakítása is: új klubok létrehozása, gyengébben működők megszüntetése. Így alakult meg a közművelődési klub, s szűnt meg — sajnos — a színházbarátok klubja. Az előbbinek csak örülhetünk. Ami viszont az utóbbi illeti: a megoldást csakis az jelenthetné, ha Szeged színházi életének színvonalán sikerülne javítani, hogy így jól működő, „stabil” klub is létrejöheszen. A régebben meglevő klubok esetében viszont egyértelmű fejlődésről lehet beszélni: növekedett az ifjúsági klub tagjainak száma, javult az amatőrklub szervezetsége, s kiemelkedő volt a szocialista brigádvezetők klubjának látogatottsága is.

Am beszélnék a számok, amelyek szárazak, ridegen objektívek — és: igazak. A szegedi Juhász Gyula Művelődési Központban 1977-

ben összesen 776 foglalkozást tartottak, amelyeken közel 80 ezren vettek részt.

Bármilyen szépek az idei eredmények: megállás természetesen nincs, nem is lehet. A jövő év tervei között megtalálhatjuk a már bevált formákat és az újításokat egyaránt. Folytatódik a Munka és műveltség vetélkedő, s a jobb felkészülés érdekében például előadásra hívják meg Pálffy Józsefet, Magyarország főszerkesztőjét, a Mindenki iskolája keretében pedig többek között Jókai Anna írónőt és Sas Elemér fizikust. Üdonság és aktualitás: megrendezik a VIT-vetélkedőt. *Drahota Andrea, Szabó Gyula, Kút-völgyi Erzsébet* önálló irodalmi estjei mellett szegedi művészek — *Nagy Zoltán, Vajda Márta* — meghívását is tervezik. Ami pedig a legfontosabb, a munkásművelődés további segítését illeti: előadásorozatok, vetélkedők rendezésével új és újabb vállalatokat, üzemeket igyekeznek igényesebb, tervszerűbb kulturális munkára ösztönözni.

Jogosan lett tehát a művelődési otthonból művelődési központ. Csak hogy ez a két fogalom egyáltalán nem zárja ki egymást. Ebben a Vörösmarty utcai árkadós épületben, a fellegvár régi fizikai élménye alaposan átértékelődött. Központban — otthonra talált a szegedi munkásművelődés ügye. **D. L.**

Mester és tanítványa

Az oktatási felelőst keresem. Az út először az irodájába vezet: részletes tájékoztatás az itt folyó szakmunkásképzésről. Az eredmények kimagaslóak. Három tanuló kiváló termékei egy első és két harmadik díjat nyertek hetekkel ezelőtt, országos versenyen. Nem rossz reklám a gyárnak, hogy végzős tanulóit kész mesterek.

A tanműhely közepén alacsony munkasztal, nyolc fiú ül körül. Nem egyhangú szalagmunkát végeznek, mint a szomszéd csarnok felnőtt dolgozóit. Itt megtanulhatják a szakma fogásait. Az oktató mutatja: ez az elsődleges munkadarab megállná helyét a kirakatokban is!

— *Miért választotta éppen ezt a kevésbé népszerű szakmát?* — kérdezem bizodalommal Sz. Lászlót, hátha olyan érveket tud felsorolni, melyek más, pályaválasztás előtt álló fiatalnak is fölkelthetik az érdeklődését. Kiderül, korántsem tudatos szakmaválasztásról van szó. Kényszer, pontosabban egészségügyi okok miatt csöppent ide. De ha már becsöppent — harmadik éve tanulja, s munkadarabja első lett országos versenyen —, nyilván megszerette.

— *Mit tud a szakma történetéről, az ősi mesterségről?*

Néma csend, és kínos mo-
soly. Faggatom tovább.

— *Hány óra alatt készül el egy ilyen termék?*

Újabb csend, újabb mo-
soly. Nem titkolom család-
ságot, de azért bizatom, be-
széljen csak a szakmájáról,
a sikereiről.

— *Hóhó! — szól közbe az*

oktató. — *Ez a napfényes*

oldal lenne, kérem, Nem-
csak erről kéne ám írni!

— *Hát miről?*

Dobozy Imre szovjet kitüntetés

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége a Magyar Írók Szövetsége elnökének, Dobozy Imrénak, a szovjet és a magyar nép barátságának elmélyítésében végzett társadalmi és irodalmi tevékenysége elismerésül, 60. születésnapja alkalmából a Népek Barátsága Erdemrendet adományozta. A kitüntetést Felix Petrovics Bogdanov, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője pénteken a nagykövetségen nyújtotta át.

Átveszi a szót. Özönlik belőle a panasz. Kiderül, több mint harminc éve dolgozik a gyárban. Régebben főállásban oktatott, tizenöt évig. Most mintadarab-készítő. A tanulók oktatásáért nem kap semmi fizetséget. A gyár vezetői úgy tartják, munkájában közben jut elég ideje foglalkozni a fiatalokkal. De nem is ez a legfőbb baja. Több megbecsülést vár tanítványaiktól, és a gyár vezetősegtől — mindhiába. Pedig az elismerő szó nem kerülne pénzbe.

Az oktatási felelős csitítaná, bár elismeri: az oklevél átadásakor az oktató nevét meg sem említették. — Több tiszteletet várnék a fiúktól is — folytatja a szakoktató, és Lászlónak szegezi a kérdést: — Te talán odajöttél hozzám, hogy megköszönj a segítségért?

Kifejeletlenül aztán az oktatási felelős elárulja: az oktató még az utolsó napon is simított, csiszolgatta a tanulók munkadarabjait. Ő tán még lelkesebben készíti a kiállításra, mint a gyerekek.

Megyünk tovább, nézzük a másik tanműhelyt. Ez a nagyobb, a korszerűbb. Szép tiszta, világos. Eppen üres,

délután kezdődik az oktatás. Kék köpenyes műszerész szereli a modern gépet. Késérom érdeklődik, mit csinál azzal a masinával. Mondja, hogy elviszik vidékre. Főmérnöki utasítás. A tanműhelyből nélkülözhető, a vidéki gyáregységéig viszont nem állhat le a termelés.

Megjön a lányok oktatója. Felváltva hadakoznak a témmással: a gép nem mehet el innen, delután lenne a tanulók osztályozása, itt a felév, küldenek az iskolának a minősítéseket. Ha nincs gép, mivel dolgozzanak?

Elmesélem a másik tanműhelyben történeteket.

— A lányokkal meg vagyunk elégedve — mondja. — Hetven százaléknak jó a szakmai eredménye.

— *Tehát itt nincs árnyék?*

— Az oktatói kereset 2500 forint. Az egyik régi tanítványom sűrűn meglátogat. Négyezret is megkeres a szalagon...

Az oktatási felelősnek sem irigylésre méltó a munkája. — Ez vállalati tanműhely — mondja. — Nehéz összegeztetni a tanulók, a gyár és az iskola érdekeit.

Vajon miért?

Rózsa Imre

A mezőgazdasági nagyüzemek csaknem 5 ezer traktort vettek

Csaknem 5 ezer traktort vásároltak idén a mezőgazdasági nagyüzemek, hozzávetőleg annyit, mint az elmúlt évben. Viszont az erögépek átlagos loerőteljesítménye nagyobb, s így az 1977-es esztendő előre-

lépést jelent a traktorpark fejlődésében.

A gazdaságok örömmel fogadták a Győrben gyártott új típusú Rába-180 mintájú, licenc alapján előállított traktort. Szállítását novemberben kezdték meg, s a gyár azóta 200 gépet adott át az AGROKER-vállalatoknak. A Rába-180-as régi hiányt pótol, 180 loerős motorteljesítménye jól alkalmazkodik az üzemi igényekhez, s emellett sokoldalúan használható, mert két hidraulikával rendelkezik.

Nő az érdeklődés a Rába-Steiger nagy traktorok iránt, idén több mint 150-et vásároltak az üzemek. A raktárkészlet bőséges, több mint 300 Rába-Steiger vár jövő évi eladásra. Az év végén több mint kétezer MTZ-800-as traktor áll a telepeken, a gépek egy részét a zárszámadások után veszik majd át a gazdaságok. Az AGROTROSZT a tavalyinál lényegesen több mezőgazdasági pótkocsit értékesített.

Anyanyelv, nyolcéveseknek

Kitől kapjuk anyanyelvünket? Benne van a névben: az édesanyánktól, akitől először halljuk-tanuljuk népszerű beszédét. Azonban olvasni, írni s egyáltalán a nyelvet bennünk tudatosítani már elsősorban az általános iskola tanít meg. Felesleges bizonygatni, örökös követelmény: a tankönyvek megfelelő színvonal. Az viszont semmiképpen sem hagyható szó nélkül: a helyes anyanyelvi oktatáshoz a kulcs rögtön az iskolába kerülés utáni időben található. A betűvetés-olvasás elsajátítása után. Úgy — a második osztály körül.

Békési Imréné saját szavai szerint élete óriási feladatát végzi. Az asztalon írógép, jegyzetek, könyvek körös-körül. A Szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 2-es számú gyakorló általános iskolájának tanárnője — tankönyvet ír.

— A feltétel az volt, hogy olyan nyelvtankönyv és munkafüzet készüljön a másodikosoknak, amelyben a nyelvhasználat, a beszédművelés a legfontosabb szempont. Úgynevezett „munkáltató” könyv, azaz nem a munkafüzetben lesznek külön feladatlapok, hanem a könyv feladatainak rendszerébe épülnek bele.

Alapvető, hogyan indítjuk el a gyermek anyanyelvi szemléletének kialakítását. Ismerni kell a mai nyelvészet legújabb eredményeit, ugyanakkor jó néhány éves tanítási gyakorlat is szükséges. Szerencsés helyzetben voltam, így eshetett rám a választás. 1969-ben végeztem a főiskolát, magyar-történelem szakon, azután, hogy első tagozatban taníthassak, beiratkoztam a jászberényi tanítóképzőbe is. Az egyetem magyar szakát pedig most végeztem el levelezőn. Vizsgálatokat folytattam az alsótagozatosok nyelvhasználatának körében, búvárkódtam különféle szakfolyóiratokban, anélkül, hogy akkor tudtam volna: könyvet fogok írni. Azután a mindennapi tanári tapasztalatok, a gyermekirodalom tanulmányozása, „információszerző” látó-

gatások szegedi és vidéki iskolákban. De ezek mind csak útkeresések voltak. Igazi nagy segítséget a Magyar Tudományos Akadémia anyanyelvi bizottságától, személy szerint Deme László professzortól kaptam. Persze az egész vállalkozásból semmi sem lehetett volna, ha a minisztérium nem biztosít számomra négyhónapos al-
kotó szabadságot. Heti 25 óra mellett gondolni sem tudtam volna az írásra. Kollégáim és Hornyák András igazgató igen megértőek voltak, így minden feltétel biztosított. Január végén kell leadnom a kéziratot, jól haladok.

— Magam is fiatal vagyok, azt hiszem, nem kötetlenek a régi beidegzettségek. Két kisiskolás gyermekem van, az itthoni tapasztalatokat is használhatom. Figyelem, ahogy ők beszélnek. A munkafüzet csak az összevont tanyai iskoláknak készült, rengeteg gondot jelent. Úgy kellett megtervezni, hogy a szókincsbeli hátrányok „ledolgozhatók” legyenek. A tanyai gyerekek ismeretanyaga véleményem szerint nem kisebb a városiakénál, csak éppen kevesebbet beszélnek. Ezért arra törekedtem, hogy az új koncepciót felhasználva minél több, néhány mondatból álló összefüggő szövegben ismerje fel a gyerek az új szavakat. Túlsgósan átbillentünk az anyanyelvi oktatásban is a feladatlap-divat oldalára, beszélgető gyakorlatok kel-
lenek, hiszen amit a nyolcéves nem képes szóban megfogalmazni, azt írásban sem tudja. Ezért a fő cél a beszédművelés.

— *Nehézségek? Fel se tudom sorolni. Mindennapos*

situációk összegyűjtése és megfogalmazása. Érdekes és beszédre ingerlő legyen, de ne sablonos, ugyanakkor gyakorlatias is, aktuális is. Vigyázni kell, ne essünk a túlsó didaktikusság csapdájába. Egy feladat például? Tessék: hogyan mesélnél el egy akadályversenyt otthon a szüleidnek, a barátodnak és az iskolában a tanító nének? A nyelvi fantáziára kell építeni. Döbbenetes, hányszor jártam úgy: tudom, hová akarok kilyukadni, de bizony nehéz az én felnőtt gondolatmenetemet a nyolcéves anyanyelvi tudattal szinkronba hozni. Sokat kínlódtam, a megoldásokat talán a kollégák hasznára tudom bocsátani: az új könyvhöz készítek egy útmutatót is gyakorlati szempontokkal és a differenciálás különböző módzataival. Mindent összegezve: nagyon-nagyon remélem, hogy az elméleti és gyakorlati kutatások és tapasztalatok megfelelő összhangja biztosítja majd a könyv hasznosságát.

Tegyük hozzá: ebben a reményben csak osztozhatunk. Bizakodva és örömmel.

Domonkos László

Nagyáruház

Székesfehérvár központjában pénteken megkezdtek a 7 ezer négyzetméteres szövetkezeti nagyáruház műszaki átadását. A Fejér megyei állami építőipari vállalat nem egészen két év alatt készítette el a háromszintes, korszerű épületet.

Koszorúzás

Szilágyi Dezső, a magyar és nemzetközi kommunista mozgalom harcosa születésének 80. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek pénteken a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjában. Az MSZMP KB nevében Puja Frigyes és Berecz János, a Magyar Partizán Szövetség képviselőjében Rostás István és László Aladár helyezte el a megemlékezés koszorúit.